

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	B
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Crèdits	2,4 de presencials (60 hores) 3,6 de no presencials (90 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Antonio Bordoy Fernández antoni.bordoy@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

En parlar de pensament antic i medieval ens referim, en realitat, a un ample i extens període que abasta més d'un mil·lenni, en el qual es succeeixen múltiples transformacions i canvis en tots els àmbits de la societat, la cultura i l'economia d'Occident. Per tal de poder concetrar el conseqüent volum d'informació que una tal amplitud implica, d'una manera que sigui susceptible de ser assimilada per l'alumnat, la matèria s'estructura a partir d'un nexa d'unió: l'aristotelisme, una tradició que recorre tot el pensament antic i que resulta clau per a entendre el medieval. Seguint aquest esquema, el temari es divideix en dos grans blocs: a) Aristòtil, el Liceu i l'aristotelisme; i b) la filosofia a l'Edat Mitjana. A cada bloc s'analitzen un seguit de temes específics, a partir dels quals es vehicula la relació que s'ha esmentat entre les dues èpoques.

La metodologia d'aprenentatge de la matèria s'ha adaptat a aquesta amplitud de temari que suposa, i ha estat dissenyada per a suplir, en la mesura del possible, la mancança de temps: enlloc de centrar tot el treball en períodes concrets d'avaluació, la matèria està pensada per a dedicar-hi unes quantes hores setmanals al llarg del curs. Les sessions teòriques es combinaran amb les pràctiques, de tal forma que a les primeres es desenvoluparan els temes i en les segones s'analitzaran els textos dels autors i les obres que formen part dels continguts.

Requisits

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	B
Idioma	Català

Recomanables

Per tal de cursar amb les millors condicions possibles aquesta matèria, és aconsellable haver cursat abans l'assignatura "Filosofia Grega" (codi 20902). És també molt recomanable disposar de fluïdesa en la lectura i el comentari de textos.

Competències

Dins del marc general del pla d'estudis, les competències d'aquesta matèria estan orientades en dos ítems: a) que l'alumne desenvolupi la seva capacitat crítica en sentit històric, és a dir, que sigui capaç d'analitzar críticament idees i sistemes de pensament tenint en compte que aquests pertanyen a d'altres èpoques; i b) que l'alumne sigui capaç d'entendre que cada formulació filosòfica està relacionada amb un període històric concret i que respon a qüestions d'una època específica, que pot ser avui dia tinguin o no validesa.

Específiques

- * Respecte per la pluralitat d'enfocaments i de tradicions filosòfiques.
- * Capacitat de raonament i reflexió crítica en les argumentacions filosòfiques.
- * Capacitat de relacionar les formulacions filosòfiques de diverses èpoques en el seu context històric.

Genèriques

- * Capacitat de presentar i defensar públicament arguments filosòfics, oralment o per escrit, que permeti aplicar els coneixements al treball o vocació d'una manera professional.
- * Capacitat de síntesi i anàlisi lògica.
- * Habilitat de recerca i aprenentatge autònom i de transmissió dels coneixements tant al públic especialitzat com al no especialitzat.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Amb la finalitat de donar unitat a un temari tan extens com el que s'associa a aquesta matèria, s'ha optat per fixar com a línia conductora la recepció que es fa de l'aristotelisme al final de l'Edat Mitjana. En aquest sentit, el temari s'iniciarà a partir dels comentaris i problemes que suscita als segles XIII-XIV la recepció de l'obra natural i metafísica d'Aristòtil, per tot seguit passar a l'estudi del pensament de l'Estagirita i finalitzar amb el de l'Edat Mitjana, tancant el cercle de nou sobre les obres i els temes amb els quals s'havia iniciat el procés.

Continguts temàtics

Mòdul 1. Introducció

1. Panoràmica general: ubicació de les filosofies antiga i medieval dins la cronologia universal.
2. Aristòtil i l'aristotelisme: de l'època antiga a la medieval.
3. Nocions bàsiques de la qüestió aristotèlica baix medieval.

Mòdul 2. Fonaments del pensament aristotèlic

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	B
Idioma	Català

- 1.1. Aristòtil i el seu context: vida i obres.
- 1.2. La crítica d'Aristòtil a Plató: termes generals; la triple crítica (crítica de la teoria de les Idees, crítica de la teoria dels nombres ideals, crítica de la qüestió del bé).
- 1.3. Aristòtil i el nou mètode científic: història de la filosofia, sentit i rellevància del llenguatge.
2. Ontologia i teologia:
  - 2.1. La *Metafísica* i la dualitat irreconciliable entre ontologia i teologia.
  - 2.2. Fonaments de l'ontologia: la substància i les seves tipologies; les categories; la teoria hilemòrfica; potència i acte; les quatre causes; la física, els elements i el moviment.
  - 2.3. Fonaments de la teologia: perfecció i finalitat; el primer motor (definició, contingut i moviment); l'estructura de l'univers.
  - 2.4. Conseqüències per a l'antropologia: l'ànima i l'enteniment; el coneixement; fonaments de la praxis.

Mòdul 3. La transformació d'Occident

1. Després d'Aristòtil: síntesi de l'evolució del pensament en època hel·lenística.
2. La crisi de l'Imperi i la transformació de les societats occidentals.
3. L'aparició de les religions monoteïstes: la transformació del panorama espiritual i religiós mediterrani i europeu.

Mòdul 4. La filosofia medieval

1. El significat de la filosofia medieval: el problema de la conceptualització; la relació entre filosofia i religió.
2. Escoles i tradicions: èpoques i divisions de la filosofia medieval; les fonts de la filosofia medieval; el sistema d'escriptura i producció filosòfica; filosofia antiga-medieval; filosofia islàmica; filosofia jueva; filosofia cristiana.
3. Grans qüestions de la filosofia medieval:
  - 3.1. Qüestions fonamentals de metafísica: conseqüències de l'irrupció de la teologia; la qüestió aristotèlica; Aristòtil i l'Escolàstica.
  - 3.2. Qüestions fonamentals de física: tendències dins la física; el problema del moviment i del repòs; la creació del món; física i matemàtica.
  - 3.3. Qüestions fonamentals de lògica: el problema dels universals.

Metodologia docent

Volum de treball

Aquesta matèria està dissenyada per tal que el volum de feina de l'alumnat es distribueixi de manera uniforme al llarg del curs. Les línies i els temes de treball de cada alumne es fixaran a l'inici del curs, s'aniran desenvolupant progressiva i contínuament i clouran a final de curs amb la presentació d'una memòria. El

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	B
Idioma	Català

treball continu té com a objectiu un major aprofitament de la matèria i evitar els punts crítics de sobrecàrrega en el volum de feina.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Sessions presencials teòriques	Grup gran (G)	Les classes teòriques tenen com a objectiu dotar a l'alumne dels continguts bàsics per a poder treballar sobre els temes que conformen la matèria.	38
Seminaris i tallers	Activitats complementàries	Grup mitjà (M)	Com a complement de les classes teòriques i pràctiques, els alumnes podran completar la seva formació amb l'assistència a cursos i seminaris. En aquesta assignatura s'hi podran computar activitats culturals i formatives que s'organitzin durant el curs acadèmic 2013-14 i que tinguin relació amb l'assignatura.	1
Seminaris i tallers	Sessions presencials de treball en grup	Grup mitjà (M)	Sessions destinades a l'estudi i comentari de textos, realització d'exposicions i d'altres activitats pràctiques.	18
Classes pràctiques	Sessions presencials pràctiques	Grup gran (G)	Aquest tipus tenen com a objectiu el desenvolupament de les competències de la matèria dins del marc del contingut general del curs.	2
Tutories ECTS	Tutories presencials	Grup petit (P)	Tutories destinades a la preparació dels treballs i projectes de l'alumnat.	1

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Activitat d'estudi i treball individual	Lectura de textos filosòfics. Recerca bibliogràfica. Preparació i presentació de treballs de curs. Anàlisi dels continguts de la matèria. Elaboració de les exposicions i dels treballs vinculats als seminaris.	90

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	B
Idioma	Català

L'avaluació es planteja com a un procés global que va més enllà de la valoració estricta dels resultats obtinguts per part de l'alumne en proves objectives. Es tracta d'avaluar el procés educatiu, incloent-hi tots els elements que ho configuren: a) rendiment de l'alumne; b) assoliment dels objectius tant teòrics com a pràctics; c) la tasca docent.

L'avaluació serveix per informar l'alumne de l'estat del seu procés d'aprenentatge, i el professor sobre el grau d'acceptació de les estratègies educatives emprades.

L'avaluació de l'alumne es durà a terme a partir de la seva participació a les sessions pràctiques, l'assistència a les activitats complementàries (conferències, seminaris...), l'assistència a les tutories, l'acompliment dels terminis fixats en la realització dels treballs amb el corresponent lliurament i el resultats obtinguts a les proves objectives realitzades al llarg del curs.

Sessions presencials de treball en grup

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Sessions destinades a l'estudi i comentari de textos, realització d'exposicions i d'altres activitats pràctiques.
Criteris d'avaluació	Estructuració de l'exposició, claredat i ordre dels continguts, capacitat d'expressió i exposició.

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Sessions presencials pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Aquest tipus tenen com a objectiu el desenvolupament de les competències de la matèria dins del marc del contingut general del curs.
Criteris d'avaluació	Preparació, participació i intervenció en les sessions.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Tutories presencials

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Tècniques d'observació (recuperable)
Descripció	Tutories destinades a la preparació dels treballs i projectes de l'alumnat.
Criteris d'avaluació	Preparació, assistència i participació a les tutories ECTS.

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 30% per a l'itinerari B

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20905 - Filosofia Antiga i Medieval
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	B
Idioma	Català

Activitat d'estudi i treball individual

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Lectura de textos filosòfics. Recerca bibliogràfica. Preparació i presentació de treballs de curs. Anàlisi dels continguts de la matèria. Elaboració de les exposicions i dels treballs vinculats als seminaris.
Criteris d'avaluació	Realització d'una memòria final de tot el treball de curs.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 70% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- Martínez, A., *Introducción a la filosofía medieval*, Madrid 2011.
- Gilson, É. *La filosofía en la Edad Media*, Madrid 1999.
- Moreau, J. *Aristóteles y su escuela*, Buenos Aires 1979.
- Ramón Guerrero, R. *Historia de la filosofía medieval*, Madrid 1996.

Bibliografia complementària

Donada la metodologia de la matèria, la bibliografia complementària s'anirà donant al llarg del curs.

